

דבר העורכים

אנחנו שמחים להגיש לכם את הגיליון הארבעה עשר של דרך אגדה. המאמרים המקובצים בגיליון זה עוסקים בבחינה מיוחדת של סיפורים תלמודיים, בעיצובם ובעריכתם, וכן בפרשנותם לאורך הדורות ובדרכים לקריאתם. עוד ימצאו המעיינים בקובץ עיון בדמויות מקראיות ותלמודיות על התופעות והכוחות המיוחסים להם, פולמוס בין חכם יהודי לגוי וגם הרהורים נמרולוגיים על אודות מספרים בספרות התלמודית.

על השאלה בדבר אופן לידתו של סיפור מבקש לענות **עדיאל קדרי** במאמרו 'כיצד נולד סיפור? מבט נוסף על סיפור רבי ינאי והרוכל'. לטענתו, סיפור זה מן המדרש הוא דוגמה לטקסט החושף בעצמו בפני הקוראים טפח מתהליך היצירה, העלום בדרך כלל, ויש בו כדי ללמד על תהליך דרמטיזציה שבו לדרשה דיאלוגית נוסף נופך עלילתי ההופך אותה לסיפור.

שאלת התהוות הסיפור ועיצובו מעסיקה גם את **תמר קדרי**. בהשוואה שהיא עורכת בין מקבילות לסיפור מפגש בין חכם יהודי לסריס נכרי, במסורות ארץ-ישראל ובבל, היא מבקשת להראות כיצד סיפור לובש ופושט צורה במעבר מארץ ישראל לבבל, מתנתק מהממד ההיסטורי-פוליטי שלו והופך ליצירה שמשמעותה נתונה בתוכה.

אדמיאל קוסמן במאמרו 'על תפיסת "הצדיק הגוזר" בספרות חז"ל בהשוואה לזו של פילון האלכסנדרוני', דן בתופעת הכוח לשנות את הטבע על פי גזרתם המוענק לדמויות מופת בספרות חז"ל. במסגרת זו הוא בוחן את השווה והשונה בין תפיסתו של פילון לתפיסתם של חז"ל ביחס לכוח מיוחד זה.

חן מרקס במאמרו "גר תושב" בבבל: עיון בסיפורים על רבי יהודה ואבידרנא, ועל רבא ובר שישך, מבקש להראות את יתרונה של טכניקת הקריאה הספרותית המשווה בסיפורי חכמים להעשרת ההקשר ההלכתי שבו הם נתונים והבנת הסביבה התרבותית שממנה צמחו. מתוך עמידה על מבנה החזרה של סיפורים במסכת עבודה זרה, נחשפות הגדרות הלכתיות שונות לתופעה של גויים שבקשו להתקרב לדת היהודית בלי להמיר את דתם.

הרהורים נומרולוגיים מציג **מאיר בראילן** במאמרו על הַמְסָפְרִים באגדות התלמוד על אודות כמה מספרים המופיעים בספרות התלמוד ומביאים לידי ביטוי רעיונות הגלומים בהם; בראילן מציג במאמר הבנות חדשות החושפות משמעות במספרים לאור חשיבה פיתגוראית.

ירון זילברשטיין במאמרו 'לדרכי עיצובה של מנהיגות קיבוצית בספרות חז"ל: עיון במחזור סיפורי רשב"י', דן במקורו הארץ-ישראלי של סיפור רשב"י במערה וטיהור העיר טבריה, על פי דרכם של עורכי מחזור הסיפורים (ירושלמי, ט:א, לח:ד ומקבילות); לטענתו, מגמת העריכה במחזור הסיפורים על רשב"י מבקשת ליצור שינוי בדמותו כמנהיג, מסמכות כריזמטית של היחיד למנהיג המעצים את סמכותם הקיבוצית של חכמים.

עדי בלוט במאמרה 'כיצד נקרא את סיפורי התלמוד על אודות ילתא?', בוחנת את דמותה של ילתא, אשתו של רבי נחמן, בתו של ראש הגולה, ובעלת ידע בהלכה. בלוט משרטטת על פי סיפורי התלמוד אישה מלומדת בעלת כוח, שמעשיה אינם זוכים לביקורת מפי דמותו של בעלה או מפי המספרים, וכך היא מהווה דגם תלמודי לנשים הקוראות תיגר על הממסד.

אלדד וייל במאמרו 'חנוך בן ירד - צדיק או רשע? דימויו על פי ספר הזוהר נוכח מקורותיו בספרות חז"ל', בוחן את חידת דמותו של חנוך, שהכתוב סתם לגביה, במקרא, בספרות החיצונית, בספרות ההיכלות ובמסורות החז"ליות והזוהריות (המוקדמות והמאוחרות). אלדד מראה את דמותו המורכבת, כפי שהיא מופיעה בספרות הזוהר, שבחלקה הושפעה מההתלבטות לגבי דמותו, המאפיינת את היחס אליו בספרות חז"ל.

אלי גורפינקל בוחן את התקבלות סיפור תחילתו רבי עקיבא לגרסאותיו ואת ההשלכות החינוכיות שנלמדו ממנו, באמצעות סקירת הנוסחים ומסורות המסירה שלו והפרשנות שניתנה לו לאורך הדורות. במוקד מאמרו ניצבת דילמה פרשנית לגבי פגישתו או אי-פגישתו של רבי עקיבא בבני ביתו במהלך לימודיו, על-פי הסיפור, ומשמעויותיה החינוכיות-חברתיות.

אברהם אוהיון במאמרו 'סיפורי התרחקות מאיסור עריות במסכת קידושין', מציג רצף של חמישה סיפורים ומבקש להראות שבאמצעות סדר הופעת הסיפורים התכוונו חז"ל להזהיר מפני הפגנת ביטחון עצמי רב בהתקרבות לעריות.

בגיליון זה נכלל גם מאמרם של אפרים חזן ומשה עמאר, הדנים בנושא החברתי הקשה של מאבק למען אישה נטושה, באמצעות בחינת איגרותיו של רבי יעקב אבן צור. איגרות היעב"ץ עוסקות בין היתר בענייני משפחה, ובעיקר בנושא האישה וזכויותיה. המחברים מפרשים שלוש איגרות ומציגים את ייעודן לסייע לנשים עגונות.

אלה הם המאמרים בקובץ; אנו מקווים כי הקורא אותם ימצא בהם עניין וחידוש וישאף להעמיק ולחקור.

העורכים

